

UNHA PARADA NO CAMIÑO

Por: Isidro Malet Andreu

Pontevedra é paso obrigado do Camiño portugués a Santiago e é unha das cidades máis ricas en pedras armeras, o que significa o brío e riqueza desta comunidade na que se asentaban poderosas familias coincidindo co auxe das pesqueirías e o tráfico marítimo; familias aristocráticas propostas polo Arcebispo de Santiago na súa calidade de Señor de Pontevedra, os Procuradores Generales de elección popular, os “homes boos” elixidos polos gremios

e as familias burguesas que reiteradamente se vinculan nos postos do Concello.

Para saborear plenamente da heráldica de Pontevedra, eu recomendo ó camiñante – peregrino os libros de Messía de la Cerda e de

Vázquez Casáis, onde atopará unha pormenorizada descrición dos escudos e, en ocasión das liñaxes dalgunhas familias.

Como amigo do “Camiño Portugués” quero facer referencia ó escudo da Asociación e que une dous elementos fundamentais: a cunha de peregrino e a imaxe da Virxe Peregrina, fundidos en “un”. Non é necesario facer ningunha interpretación do conxunto, nin tampouco o por que se elixiu esta simboloxía que preside as nosas peregrinacións

ó longo dos distintos Camiños e cuxa meta é alcanzar Santiago.

Para min un dos escudos máis bonitos de Pontevedra é o que está situado na rúa Naranjo, na parte posterior do Museo e que pertence ó Século XVII. Representa unha ponte de tres ollos, mazonado e sumado de dúas torres almenadas en cada un dos extremos, cunha ventá en cada unha; no centro da ponte unha especie de custodia rematada cunha cruz. Esta descrición axústase moito á efectuada en 1676 por Rodrigo Méndez.

Sen embargo no grupo que forma os xardíns de Casto Sampedro e a Praza de Ourense atopámonos cun conxunto monumental formado por unha fonte, privilexio do Emperador D. Carlos á vila de Pontevedra, que presenta dous escudos moi deteriorados, un o da cidade e o segundo corresponde ás armas imperiais.

Esta fonte foi desmontada varias veces e arrombada en distintos lugares, goza do seu actual emprazamento gracias ó labor e tesón de Casto Sampedro y Folgar, que en 1894 e con outros entusiastas fundou a “Sociedade Arqueolóxica”.

Na fachada da Igrexa de San Francisco e enriba do rosetón existe un escudo da Venerable Orden Tercera.

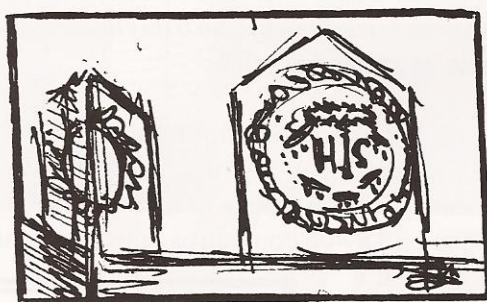
No que hoxe é Delegación de Facenda e que foi parte do antigo Convento, na súa fachada principal, enriba da porta de entrada, que é a antiga porta de Trabancas (pola que se saía ou entraba á cidade e que foi trasladada o seu actual emprazamento) existe un escudo de Pontevedra e que non presenta ningún tipo de castela nin medallón. O edificio de Facenda está coroadado polas armas de España, timbradas con coroa aberta.

Hai varios autores que supoñen que tanto a Igrexa como o convento pertenceron á bailía da Orden do Temple.

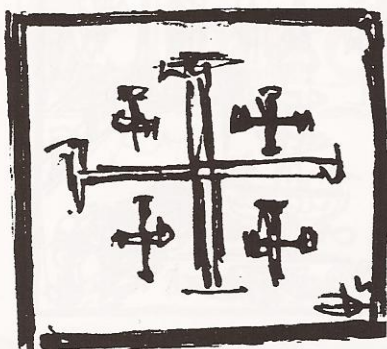
Preto desta emblemática praza da Ferrería e na casa onde viviu o historiador Zúñiga, existen dúas pedras que forman parte das ameas, unha angular, que representa un sol e que non sabemos o seu significado e na outra está representado o anagrama de Jesucristo HJS, coas chagas e unha coroa de espiñas. É unha simboloxía bastante frecuente entre as empregadas pola Orden franciscana.

Na rúa Cobian Roffignac, no muro polo que se accede o Convento existe unha pedra que leva gravada unha Cruz Potenzada cunha cruz en cada un dos ángulos. Poderíase interpretar porque os franciscanos eran custodios do Santo Sepulcro. Non fai moito tempo, recordo a un frade franciscano que na súa capa usaba este distintivo, xa que durante moitos anos estivo destinado e exercendo o seu labor nos Santos Lugares.

Tamén na rúa Violaña atopámonos cun elemento que non sabemos se interpretalo como ornamental ou procedente doutro lugar, trátase dun medallón no que figura un florón con asas e follas.

Quero reseñar finalmente dúas curiosidades: ás que fai referencia Messía de la Cerda, a primeira a do escudo

da Rúa Michelena 23, corresponde ó escudo de España, creado por decreto do 02 - 02 - 1938, trae como error que os cuarteis 3º e 4º están cambiados, o 3º é de Navarra (debe ser de Aragón) e o 4º é Aragón (debe ser Navarra). A segunda curiosidade é a que

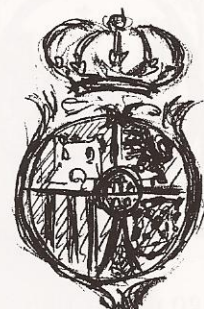

presenta o escudo de España situado na Plaza de la Estrella, a cartela ten forma de cuncha, pero o escudo carece das armas de Granada que sempre se colocan en entado e en punta..

Viaxeiro, antes de despedirnos de Pontevedra, quixera que puidéramos percorrer xuntos un dos entornos máis encantadores da cidade, a Alameda, as "Palmeras", onde se atopan gran cantidade de

edificios oficiais e de cuxa heráldica trataremos noutro intre, pero si quero darte unha pequena primicia. Mira a fachada principal do Concello, edificio planeado e deseñado por Sesmeros, fíxate no escudo que preside esta fachada, efectivamente son as armas de España (Castela, León, Aragón, Navarra e Granada) timbradas coa coroa real... pero... ¿fixácheste no escusón?... pois no lugar de honra do escudo non figuran as lises da Casa de Borbón, senón que son armas da Cidade de Pontevedra, que segundo a tradición foi fundada por Teucro Valente.

As ilustracións pertencen ó autor.

Datos Bibliográficos;

- Heráldica de Pontevedra. Luís F. Messía dela Cerda. 1988

- Itinerario Heráldico de la Ciudad de Pontevedra. 1994.